Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 8.08.2022 www.osw.waw.pl

Zwiększona aktywność wojskowa państw NATO w Finlandii

Jacek Tarociński

Od maja na terytorium Finlandii można zaobserwować zwiększoną aktywność wojskową państw członkowskich NATO, przede wszystkim Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii. 31 lipca zakończyły się ćwiczenia lądowe „Ryske 22" i „Vigilant Fox", w których brało udział po 750 żołnierzy. Pierwsze z nich odbyły się w północnych regionach kraju, za kołem podbiegunowym. Uczestniczyły w nich kompanie zmechanizowane ze Szwecji, Norwegii i USA wsparte śmigłowcami. Dla Finlandii były to największe ćwiczenia wojskowe w rejonie koła podbiegunowego z udziałem zagranicznych partnerów od czasu zakończenia II wojny światowej. Z kolei manewry „Vigilant Fox" przeprowadzono w południowo-wschodniej części kraju i uczestniczyły w nich kompanie aeromobilne ze Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii wraz ze śmigłowcami. Amerykańskie i brytyjskie helikoptery ćwiczą w Finlandii już od połowy lipca, podobnie jak brytyjska kompania z rozmieszczonej w Estonii natowskiej grupy bojowej. Poza tym w czerwcu i lipcu amerykańskie siły specjalne prowadziły wspólne ćwiczenia ze swoimi fińskimi odpowiednikami w regionie między Helsinkami a granicą fińsko-rosyjską.

W ostatnich tygodniach miały również miejsce inne wspólne przedsięwzięcia lotnicze i morskie Finlandii i wybranych państw NATO. W końcu maja cztery brytyjskie eurofightery ćwiczyły ze szwedzkimi i fińskimi myśliwcami na północy Finlandii. Podczas szczytu Sojuszu w Madrycie para brytyjskich F-35 ćwiczyła z fińskimi myśliwcami F/A-18 Hornet w centralnej części kraju. Na początku lipca francuskie samoloty Mirage ćwiczyły ze szwedzkimi i fińskimi myśliwcami, a od połowy miesiąca w ich miejsce pojawiły się brytyjskie F-35 i eurofightery. Na początku sierpnia amerykański okręt desantowy USS Kearsarge wraz z komponentem amerykańskiej piechoty morskiej prowadził wspólnie z fińską marynarką wojenną ćwiczenia wzdłuż wybrzeża na zachód od Helsinek, zaś w lipcu amerykański niszczyciel rakietowy USS Arleigh Burke odbył manewry z jednostkami szwedzkimi i fińskimi.

Komentarz

- Największe państwa członkowskie NATO rozszerzyły swoją obecność wojskową w Finlandii od maja br., ale ich siły biorące udział w tamtejszych szkoleniach i ćwiczeniach są relatywnie skromne. Ich obecność ma za zadanie odstraszać Moskwę od potencjalnych agresywnych działań wobec Helsinek podczas procesu akcesji do NATO, kiedy to Finlandia (podobnie jak Szwecja) nie jest objęta ochroną wynikającą z art. 5 Traktatu Północnoatlantyckiego. Zwiększona aktywność wojskowa sojuszników ma miejsce głównie w Finlandii z uwagi na jej długą granicę lądową z Rosją. Pododdziały z USA, Wielkiej Brytanii i Francji biorące udział w szkoleniach i ćwiczeniach pochodzą z

jednostek, które są obecnie rozmieszczone i rotowane na wschodniej flance. Aktywność wojskowa sojuszników stanowi potwierdzenie nieformalnych gwarancji bezpieczeństwa złożonych Finlandii i Szwecji m.in. przez Stany Zjednoczone, Wielką Brytanię, Polskę, Francję i Niemcy. Londyn jako jedyny podpisał z oboma państwami dwustronne „polityczne deklaracje solidarności", w których znalazły się zapisy o brytyjskim wsparciu wojskowym na wypadek agresji. Nie są one jednak prawnie wiążące (zob. *Szwecja i Finlandia na progu członkostwa w NATO*). Zwiększona obecność członków NATO jest istotna z racji początkowych obaw władz Finlandii i Szwecji przed agresywnymi posunięciami militarnymi Rosji wobec obu państw.

- Niepokój w zakresie potencjalnych wrogich kroków Moskwy nie dotyczy jednak obecnie otwartej inwazji, lecz prowokacji wojskowych, działań hybrydowych czy ataków cybernetycznych na infrastrukturę krytyczną w Finlandii i Szwecji. Wraz z włączeniem w inwazję na Ukrainę rosyjskich oddziałów stale stacjonujących w pobliżu granicy z Finlandią w obu państwach spadły obawy przed konwencjonalną agresją zbrojną ze strony FR. Wzdłuż granicy z Finlandią (i dalej na północ, z Norwegią) posiada ona rozlokowane na stałe trzy brygady wojsk lądowych i brygadę piechoty morskiej. Między Petersburgiem a granicą z Finlandią stacjonuje 138. Samodzielna Gwardyjska Brygada Zmechanizowana, której elementy biorą udział w inwazji na Ukrainę. Za kołem podbiegunowym, w Alakurtti przebywa 80. Arktyczna Brygada Zmechanizowana. Zdjęcia satelitarne opublikowane przez fińskie media pokazują, że zarówno aktywność wojskowa tego garnizonu, jak i liczba zgromadzonych tam żołnierzy i ilość sprzętu wojskowego obniżyły się. W okolicach Pieczengi w pobliżu granicy rosyjsko-norweskiej rozmieszczone są 200. Samodzielna Brygada Zmotoryzowana i 61. Brygada Piechoty Morskiej, których elementy były zaangażowane na przełomie lutego i marca w ciężkich walkach w okolicy Charkowa. Rosja ma również, w rejonie granicy z Finlandią, dwie brygady artylerii, dwie brygady rakietowe, osiem pułków rakietowych obrony powietrznej, trzy pułki lotnictwa bojowego oraz formacje wsparcia i zabezpieczenia. Część z nich uczestniczy w inwazję na Ukrainę. Biorąc pod uwagę stopień zaangażowania całości Sił Zbrojnych FR w tę wojnę oraz brak ogłoszenia powszechnej mobilizacji, należy uznać, że Rosja nie ma sił i środków, aby przeprowadzić lądową inwazję na Finlandię.
- Kooperacja wojskowa Finlandii i Szwecji z Wielką Brytanią oraz USA trwa od dekad, lecz wyraźnie nasiliła się po rosyjskiej aneksji Krymu oraz wojnie w Donbasie w 2014 r. Od 2017 r. oba kraje biorą udział w brytyjskim formacie współpracy wojskowej z państwami Europy Północnej – Połączonych Siłach Ekspedycyjnych (JEF). Od 2016 r. co dwa lata (w maju) odbywają się manewry „Arrow", które polegają na zintegrowaniu kompanii i plutonów z Wielkiej Brytanii i innych partnerów z JEF oraz USA z brygadą fińską. W tym roku po raz pierwszy uczestniczyła w nich brytyjska kompania czołgów. Również od 2016 r. każdego roku cztery myśliwce z brytyjskich sił powietrznych prowadzą wspólne ćwiczenia z fińskim i szwedzkim lotnictwem. W tym roku liczba eurofighterów się podwoiła, pojawiły się też po raz pierwszy myśliwce F-35B i maszyny francuskie. Po 2014 r. intensyfikacji uległy także współpraca wojskowa ze Stanami Zjednoczonymi oraz udział sił amerykańskich w szkoleniach i ćwiczeniach w obu państwach (zob. *Proamerykańska bezaliansowość. Szwecja i Finlandia rozszerzają współpracę wojskową z USA*).